

Nf. 16.

13c

OGDOADIS DISSERTATIONVM
DE

HAERESIOLOGIA

SECVLI POST CHRISTVM NATVM PRIMI
ET SECVNDI,

Q V A R T A

DE

SIMONE MAGO

ET EIVS SECTATORIBVS;

NEC NON

DE

EBIONAEIS ET NAZARAEIS;

TANQVAM

HAERETICIS FALSO CREDITIS;

QVAM

IN REGIA FRIDERICIANA

DIE

MARTII HVIVS ANNI MDCCXXV.

IN ACTV DISPVATIONIS PVBLICO,

PRAESIDE

r.

D. IOACHIMO LANGIO,

S. THEOL. PROF. ORDIN. ET ORDINIS SVI h. t. DEGANO,

DEFENDIT

RESPONDENS

IOACHIMVS SCHVLZE,

LENZA - PRIGNIC.

S. THEOL. CVLTOR.

HALAE MAGDEB. TYPIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP.

ODDADIS DISSERTATIONVM

DE

HAERESIOLOGIA

SECVLI POST CHRISTVM NATVM PRIMI

ET SECVNDI

Q V A R T A

DE

SIMONE MAGO

ET EVANGELIARVM

DE

EBIONAEIS ET NAZARAEIS;

ET

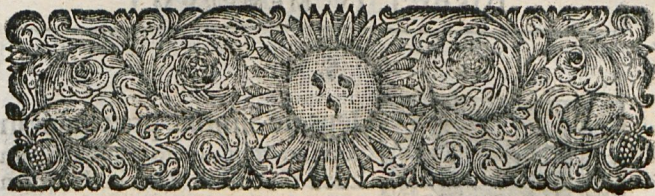
HAERETICIS TALISO CREDITIS;

D. IOACHIMO LANGIO,

IOACHIMVS SCHVLFZ,

HAER MAGDEB TITIS CHRISTIANI HERCENI, ACAD. TYR

DISSERTATIONIS IV.
DE
HAERETICIS SEC. I. FALSO CRE-
DITIS

MEMBRUM I.

DE

SIMONE MAGO,

ET EIVS SECTATORIBVS,

PRAECIPVE

MENANDRO.

Σύνοψις.

*P*raemittitur locus de Simone praecipuus ex Irenaeo. §. I.

*E*ique subiungitur alius e Iustino Martyre. §. II.

*E*t fit tractationis partitio secundum testimonia de Simone biblica & ecclesiastica. §. III.

*E*t testimonio biblico notantur Simonis imposturae ante baptismum. §. IV.

*E*t status istius pristini catastrophe per baptismum, cum sacrilegio & penitentiae simulatione. §. V.

*E*t locis scriptorum ecclesiasticorum

primum agitur de Simonis coniuge, Helena. §. VI. VII.

Deinde de doctrinarum eius portentis. §. VIII.

Nec non de falso credito eius certamine cum Apostolo Petro. §. IX.

Et de statua ipsi Roma erecta. §. X.

Denique de sectatoribus eius, speciatim de Menandro. §. XI.

Subiungitur epierisis in testimonia veterum de Simone Mago, qua inter alia ostenditur, Simonem nec haereticum, nec haeresarcham, sed impostorem fuisse, haereticis deteriorum. §. XII.

A 2

§. I.

S. I.

Ocus de Simone præcipuus in

veterum monumentis, præter eum
Lucæ in Actis c. VIII. is est, quem
habet IRENAEVS aduersus hære-
ses L. i. c. 20. Ex quo cum sua di-
uerso modo hauserint sequentium
ætatum scriptores, is merito hic,
etsi prolixior, e versione Latina

non horrida minus, quam obscura, in qua sola huius auto-
ris scripta adhuc exstant, integer adponendus, & deinceps,
in sua membra diuisus, obseruationibus aliquot illustran-
dus erit: *Simon Samarites, magus ille, de quo discipulus &*
sectator Apostolorum Lucas ait: Vir quidam autem nomine
Simon &c. Et cum adhuc Magus non credidisset Deo; &
cupidus intendit contendere aduersus Apostolos, vii & ipse glo-
riosus videretur esse, & vniuersam magicam adhuc amplius
inscruians, ita vt in stuporem cogeret multos hominum: quip-
pe cum esset sub Claudio Casare, a quo etiam statua honoratus
esse dicitur propter magicam. Hic igitur a multis quasi Deus
glorificatus est, & docuit semet ipsum esse, qui inter Iudeos
quidem quasi Filius apparuerit, in Samaria autem quasi Pater
descenderit, in reliquis vero gentibus quasi Spiritus Sanctus
aduentauerit. Esse autem se sublimissimam virtutem, hoc est
eum, qui sit super omnia Pater, & sustinere vocari se, quod-
cunque eum vocant homines. Simon autem Samaritanus, ex
quo vniuerse hereses substiterunt, habet huiusmodi sectæ ma-
teriam. Hic Helenam quandam, quam ipse a Tyro ciuitate
Phœnicæ quæstuariam cum redemisset, secum circumducebat,
dicens, hanc esse primam mentis eius conceptionem, matrem
omnium, per quam in initio mente concepit Angelos facere &
Archangelos. Hanc enim Ennoiam exilientem ex eo cognos-
centem

scientem quæ vult pater eius, de gradi ad inferiora, & generare Angelos & potestates, a quibus & mundum hunc factum dixit. Postquam autem generavit eos, hæc detenta est ab ipsis propter invidiam, quoniam nolent progenies alterius cuiusdam putari esse. Ipsum enim se in totum ignoratum ab ipsis: Ennoiam autem eius detentam ab iis, quæ ab ea emissæ essent potestate & Angeli; & omnem contumeliam ab iis passam, vii non recurreret sursum ad suum patrem, usque adeo, ut & in corpore humano includeretur, & per secula veluti de vase in vas transmigraret in altera muliebria corpora. Fuisse autem eam & in illa Helena, propter quam Trojanum contractum est bellum: qua propter & Siesichorum per carmina maledicentem eam, orbatum oculis: post deinde penitentem & scribentem eas, quæ vocantur palinodias, in quibus hymnizavit eam, rursus vidisse. Transmigrantem autem eam de corpore in corpus, ex eo & semper contumeliam sustinentem, in nouissimis etiam in fornice prostituisse: & hanc esse perditam ouem. Quapropter & ipsum venisse, vii eam assumeret primam, & liberaret eam a vinculis, hominibus autem salutem præstaret per suam agnitionem. Cum enim male moderarentur Angeli mundum, quoniam unusquisque eorum concupisceret principatum, ad emendationem venisse rerum & descendisse eum transfiguratum, & assimilatum virtutibus, & potestatibus, & angelis, ut & in hominibus homo appareret ipse, cum non esset homo; & passum autem in Iudæa putatum, cum non esset passus. Prophetas autem a mundi fabricatoribus angelis inspiratos dixisse prophetias: quapropter nec ulterius curarent eos hi qui in eum & in Helenam ejus spem habeant, & ut liberos agere quæ velint: secundum enim ipsius gratiam saluari homines, sed non secundum operas iustas. Nec enim esse naturaliter operationes iustas, sed ex accidenti; quemadmodum posuerunt qui mundum fecerunt Angeli, per huiusmodi præcepta in seruitutem deducentes homines. Quapropter & solui mundum, & liberari eos qui sunt eius, ab

imperio eorum, qui mundum fecerunt, repromissi. Igitur horum mystici sacerdotes libidinose quidem viuunt, magias autem perficiunt, quemadmodum potest vnusquisque ipsorum. Exorcismis & incantationibus vrantur. Amatoria quoque & agogima, & qui dicuntur paredri & oniropompi, & quaecumque sunt alia perierga apud eos studiose exercentur. Imaginum quoque Simonis habent factam ad figuram Iouis, & Helene in figuram Mineruæ, & has adorans: habent quoque & vocabulum a principe impiissime sententiæ Simone, dicti Simoniani, a quibus falsi nominis scientia accepit initia, sicut ex ipsis assertionibus eorum adest discere.

§. II.

Cum præcipuo hoc omnis antiquitatis loco conferenda sunt sequentia aliorum Scriptorum loca, vt IVSTINI MARTYRIS in *Apologia II.* pro Christianis p. m. 69. & 91. & in *Dialogo cum Tryphone* Opp. p. 349. conf. p. 52. CLEMENTIS ALEXANDRINI *Stromatum* L. II. opp. p. 383. conf. p. 467. TERTVLLIANI *Lib. de Anima* c. 34. EVSEBII H. E. L. II. c. 13. EPIPHANII *Pan. Hæres.* post N. C. I. alias XXI. p. 55. seqq. AVGVSTINI in *Catalogo Hæresum* c. 1. conf. editionem in DANAEI *opusculis* p. 93. ac THEODORETI *Hæres. fabul.* L. II. c. 1. alios prætereo. Operæ erit pretium ex hisce testimoniis omnium antiquissimum IVSTINI MART. priorem locum ex p. 69. citatum adscribere: *Cum post adscensionem Christi in cælum iidem demones in medium prodaxerint mortales, tantum abest, vt persecutione illi a vobis sint expetiti, vt honoribus quoque digni sint habiti. Simon nimirum quidam Samaritanus in vico, cui Gubon nomen est, natus, qui sub Claudio Cesare efficacium demonum arte in imperiali vrbe vestra Roma, propter magicas, quas exhibuit, virtutes, Deus habitus est, & statua apud vos veluti Deus honoratus: quæ statua in amne Tiberi inter duos pontes est erecta, Latinam hanc habens inscriptionem, SIMONI DEO SANCTO: ac*
Sama-

Samaritani prope omnes, ex aliis etiam nationibus per paucos illum quasi primum Deum esse confitentes, adorant quoque: & Helenam quandam perfectionis eius eo tempore coniugem, quæ prius pudicitiam in propatulo habuerat, & in lupanari prostituerat, principem ab illo (ἑνωται) notionem factam esse narrant.

§. III.

Tota hæc de Simone & Simonianis disquisitio redit ad præcipua hæc capita biblica & ecclesiastica: *Biblica*, quæ innotuerunt e narratione Lucæ Act. VIII, uti sunt: *impostura* cum effectu admirationis, ante baptismum susceptum, *baptismus ipse, sacrilegium, poenitentiae simulatio*. *Ecclesiastica*, quæ scriptores ecclesiastici commemorant, sunt: *Coniux Helena*, seu *Selene*, *portenta* & *βδελύματα doctrinarum*, certamen cum Apostolo Petro, *statua* Romæ erecta, *sectatores: epicrisis*, utrum Simon fuerit hæreticus, nec ne? Ad hæc enim momenta commode referri possunt omnia. Quæ partitio uti fundamentum habet in re ipsa, sic lectorum memoriæ, immo ipsi etiam iudicio, non parum, ut arbitror, inferuit.

§. IV.

Ad momenta priora, seu *biblica*, & in iis speciatim ad *imposturas cum admiratione*, & tantum non cum *adoratione exceptas*, quod attinet, de iis Act. VIII, 9 10. 11, hæc habet Lucas: *Vir autem quidam nomine Simon, antea in urbe illa (Samaritæ) exercuerat artem magicam, & gentem Samaritæ in stuporem coniecerat, dicens, se esse quempiam magnum. Cui attendebant omnes a minimo ad maximum, dicentes: ille est potentia illa Dei magna. Attendebant autem ei propterea, quod a multo tempore magicis artibus eos dementauerat. Vbi notantur momenta hæc tria: a) *Impostura* ipsa, artibus magicis exercita, cuius qualis fuerit ratio, definitum est difficillimum. Veri autem nominis miracula haud fuisse ipsius effecta, facile colligitur e conditione personæ, & ex verbo μαγείων, quod*

quod de ostentatis Simonis Lucas adhibet. b) *lactantia* præstantiæ ac dignitatis, dignitate quavis prophetica longemaioris, h. e. talis, quæ actu satanæ in præiudicium ipsius MESSIAE, iam inde a tempore Ioannis genti Iudaicæ & Samaritanæ prædicati, cedere debebat, at detecta prostrataque in impostoris confusionem & in Messiani nominis gloriam cessit. c) *Applausus* imperitæ & credulæ plebis, vario falso creditæ *ἰαμαρτυρίας* glaucomate circumactæ; qualem effectum etiam multas imposturas ægyrtarum ecclesiasticorum sub papatu habuisse, est notissimum.

§. V.

Catastrophe huius status non minus erat admiranda. Etenim Samaritanis Philippi euangelistæ ministerio in magna frequentia ad Christum conuersis etiam Simon concepta fide aliqua Christo. *suscipio baptismo*, nomen dedit, veri nominis miracula a Philippo edita admiratus; utpote ad quæ glaucomata sua meram esse noctem, deprehendebat, sic per virtutem Christi exarmatus. v. 12. 13. Quod si quæras, cuius indolis fuerit Simonis poenitentia ac fides in Christum? respondeo: eam nec *simulatam* plane fuisse, nec tamen *genuinam*. Simulatam fuisse vt credamus, non permittit adfertum Lucæ, qui expressè dicit, *Simonem quoque credidisse*. Nec probabile est, Philippum pro charismatum suorum mentura non cogniturum ac detecturum fuisse hypocritin, si mera hæc fuisset. Videtur ergo Simon omnino bonos accepisse motus e principio gratiæ, & cum his ipsis non sine contritione aliqua haud exiguam veræ fidei scintillam concepisse, eumque sic affectum expetiuisse baptismum. Non vero satis sinceram fuisse eius poenitentiam, nec penetrasse ad intimam ac solidam animi mutationem, omnisque mali propositi eiurationem, documento est eius *sacrilegium*, in adfectata charismatum nundinatione positum, & vt *tertium momentum* hic notandum. Ad tantam enim vesaniam is non videtur illico prolapsurus fuisse e statu gratiæ fidelius admissæ

I N D E SIMONE MAGO. 10

missæ confirmato: sed recruduit vulnus, quod non recte expurgatum sanatumque fuerat, reseruato nefario impietatis semine in detestabilem segetem erumpente Act. VIII, 18. 19. Quam intentiorem animi malignitatem cum proderet, Petrus acriori elenchi lixivio impostorem perfundebat, subiuncta seria ad *penitentiam* exhortatione v. 20. 23. Istantem vero Simonem *simulasse* potius, quam vere egisse, vita eius consequens abunde testata est. Nec ipsa eius precatio, ad Petrum & Ioannem, pro intercessione apud Deum, directa, caret *vo Delas* indicio; siquidem sacrilegii sui tentati veniam potius ad deprecationem Apostolorum, quam ad suam penitentiam refert. Id quod *quarto* loco hic notandum est.

§. VI.

Inter momenta vitæ ea, quæ a scriptoribus ecclesiasticis memorantur, primo loco pono coniugem *Helenam*, IRENAEO & AVGVSTINO *Selenem*, ipsum propudium. Hanc enim secundum TERTVLLIANVM de anima c. 34. eadem pecunia, qua Spiritum S. licitatus fuerat, tanquam scortum e loco publicæ libidinis redemisse dicitur. De hoc carcinomate suo quæ iactauerit impostor, supra vidimus in loco IRENAEI. Eandem Helenam Simonianos in Mineræ figura adorasse, iidem auctores commemorant. Si verum est, quod de pretio pro Helena ista soluto dicitur, prostibulum illud nondum habuit prioribus imposturæ suæ temporibus, sed post baptismum demum adsumsit, cum eoque in pristinum suum coeni volutabrum adeo fuit immerfus, ut in ipso procul dubio omnes sapientes iustam sprææ diuinæ gratiæ vindictam, e iusta Dei desertione conspicuam, cum horrore cernerent.

§. VII.

Quemadmodum vero prostibulum publicum dignum patella sua operculum existimauit Simon: sic alienæ quoque turpitudinis adiutor fuit; utpote qui Felici, Iudææ procuratori, auctor exstitit, ut Drusillam, a iusto marito refugien-

B

tem

tem, per adulterium sibi adiungeret, uti perhibet IOSEPHVS Antiquit. L. XX. c. 5. Cuius verba ipsa huc transcribo: *Felix cum esset Iudæe procurator visa hac (Drusilla, Agrippæ iunioris sorore, Azizo Emesensorum regi circumciso in matrimonium collocata) foeminarum omnium pulcherrima, amore eius captus, Simonem amicum suum, Iudæum, genere Cyprium, pro magno se gerentem, ad eam misit, qui mulierem sollicitaret, ut relicto priore marito ipsi nuberet, beatam fore pollicens, si non fastidiret eum. Illa male consultata volens evadere molestationes sororis Bernices, invidentis sibi formæ præcellentiam, consensit, calcata religione patriâ. Felici nubere: natoque ex hoc marito filio nomen Agrippæ imposuit: qui iam adultus quomodo cum uxore perierit Vespasianæ clade incendiæ, tempore Tii Cesaris, postea dicemus. Sunt quidem, qui existiment, hunc Simonem a Simone mago fuisse diversum, ea præcipue moti ratione, quod magus fuerit Samaritanus, ille autem, cuius mentionem IOSEPHVS facit, Iudæus Cyprius genere. Sed facilis hic est conciliatio. Potuit enim gente esse Cyprius, qui commoratione fuit Samaritanus, & videtur existimasse, gentem Samaritanam deceptu esse faciliorem, quam Iudaicam, ideoque non hanc, sed illam, adiiisse: conf. LEMOYNE Prolegom. in *Varia sacra*, ubi arbitratur, Simonem, qui a nonnullis *Gitteus* vocetur, rectius vocandum esse *Kittheum*, non a Samariæ, sed a Cypri quodam oppido.*

§. IX.

Doctrinarum θεολογικάτα præcipua hæc fuerunt: in ludibrium mysterii de sacrosancta Trinitate venditavit se pro eminentissima virtute, quæ sit ipse Pater, qui tanquam Pater in monte Sinai legem promulgauerit; tempore vero Tiberii in persona Filii putative apparuerit; & postea sub persona Spiritus Sancti in Apostolos & ad reliquas gentes venit. Deliria reliqua de *Helena*, & de *creatione angelorum*, passiva & activa, nolo hic ex IRENAEO aliisque repetere. Præter-

Præterea peccati originem Deo adscriptit, duplicem Deum fingens. Quem errorem, a magis gentium quarundam orientalium acceptum, Simon IRENAEO L. I. c. 28. ad Cerdonem ac Marcionem transmisisse dicitur. Conf. EPIPHAN. hæref. XXI. n. 4. vbi commemorat, nugatum esse Simonem, mundum a malignis potestatibus, in quas malum suum principium distribuisse viderur, esse conditum, & ab iisdem etiam legem profectam & prophetas. Fertur etiam negasse *resurrectionem mortuorum, idololatriam* habuisse pro re indifferenti, & sectatoribus suis promiscue omnium scelerum & flagitiorum *licentiam* concessisse; & nihilo tamen minus sui & Helenæ suæ adorationem postulasse & impetrasse. De modo captandi applausus apud sectatores ita censet ORIGENES contra Celsum L. VI. *Simon, quo plures sibi pararet discipulos, sustulit e sua doctrina mortis periculum, quod Christiani docebantur contemere, docens, indifferenter esse idololatriam. Vnde nec ulla persecutio contra Simonianos unquam exorta est.* Idem vero ibidem de Simonis sectatoribus negat, *sua ætate uspiam gentium Simonianos existisse.* Taceo alia nugamenta & deliria, quæ cum modo recensitis partim semet ipsa destruunt, nec in diversorum auctorum narratione satis cohærent. Istud vero hic prætermittendum est neutiquam, quod IRENAEO, & EPIPHANIO testibus, abominanda hæc deliramenta sub singularis mysterii & *μυστήριος, cognitionis*, titulo fuerint venditata. Quare iidem auctores memorant sectarios, hosce in sic dictos *Gnosticos*, propudiosissimum genus hominum, & seculi II. scandala præcipua, abiisse.

§. IX.

Vtrum Simon *Romam venerit*, nunc non disquiro, multo minus, eo ipsum venisse, nego. Hæc vero seculi primi fabulis merito sunt annumeranda, quæ de vtriusque *Simonis, Petri & Magi*, congressu & certamine Romano, edictisque miraculis, speciatim de Magi, cum *stantis*, qui per mortalitatem,

tem, seu mortem, utpote de se negatam, nunquam dissolvens sit, nomen adfectasset, *volatu & præcipiti lapsu traduntur*. Resolvuntur enim omnia in fidem aliquot scriptorum pseudepigraphorum, præcipue *Pseudo-Clementis* in sic dictis *Constitutionibus Apostolicis* L. VI. c. 9, quos nonnulli quarti & sequentium seculorum scriptores non sine vitio credulitatis secuti sunt. Ad fabulam enim recidere hæc omnia, com-
probat silentium scriptorum antiquiorum, IVSTINI, IRE-
NAEI, TERTVLLIANI, & EVSEBII: qui tamen Simonis mentionem haud prætermiserunt, nec rem tanti momenti, si ipsis fuisset cognita & pro vera habita, silentio fuissent prætermisuri.

§. X.

Nec multo melioris notæ esse videntur, quæ IVSTI-
NVS MARTYR in secunda Apologia, & hunc secuti alii,
de *Romana Simonis statua* memoriæ reliquerunt; scilicet
hunc impostorem a Romanis, tanquam deum aliquem, sta-
tua in amne Tiberi inter duos pontes erecta, fuisse hono-
ratum. Etsi enim Romani Græcis, quos imitati fuerunt,
idolomania parum cedebant; tamen probabile non est, i-
psos eo processisse vesaniæ, ut agyrta flagitiosissimo, qui
iam tum ante suum ad Romanos adventum his non potuit
non e fama pariter & infamia publica innotescere, honoris,
& quidem diuini, causa statuam erexerint, inscriptam:
Simoni Deo Sancto. Certe fabularum vna alteram destruit,
ista de lapsu per aërem volantis præcipiti ac ignominio-
sissimo hæc de statua. Et si vel maxime ante tragicum
hunc rerum Simonis exitum statua ista fuisset posita: tamen
ille ipse isti statuam nequaquam relicturus fuisset integram.
Meum hic facio iudicium VALESII, qui in notis ad EV-
SEB. L. II. c. 13. *Iam dudum, inquit, viri docti obseruarunt,*
imperitia Latinae linguae lapsum esse Iustinum, qui statuam
Simoni Sango positam, Simoni mago sacratam fuisse putave-
rit, vicinitate nominum deceptus. Certe statua illa, quam in
insu-

insula Tiberina vid. rat Iustinus, non ita dudum effossa est cum ea inscriptione, quam dixi, SEMONI SANGO DEO FIDIO. Sancus Deus erat apud Sabinos, qui pactis & foederibus praeerat, a sanciendo dictus. Unde etiam deus fidius vocabatur a fide. Quin etiam per eum iurare soliti erant Romani. Fefellerunt Iustinum Samaritani quidam, qui statuam istam Simoni Samaritano positam fuisse ei persuaserunt, &c. Conf. VOSSIUS de Idololatria L. 1. c. 12. & SPANHEMIVS de Petri in urbem Romam profect. p. 149. seqq. Mirum vero est, has ipsas fabulas incrustari ab HVGONE GROTIIO, & hunc cum HAMMONDO locum 2. Theff. II §. sq. qui de antichristo & eius reuelatione agit, de Simone mago & Gnosticis, sectatoribus eius, exponere. Quam *ψευδοπροphetαν* detectam pluribus castigauit SAMVEL MARESIUS in *Concordia discorde & Antichristo reuelato*, & HENRICVS MORVS in *Mysterio iniquitar.* Part. II. L. II. c. 19. seqq. Conf. CALOVIUS in *Bibl. illustrat.* ad 2. Theff. II.

§. XI.

Hæc de Simone ipso. Simonianorum præcipuus hoc tempore fuit MENANDER Samaritanus, qui magistri sui impietatem ac *τεγατολογίαν* in omnibus imitatus est: immo hic easdem in eo etiam superauit, quod, cum Simon sibi tantum immortalitatem arrogaret, Menander eam quoque sectatoribus suis promitteret, asserens, se a prima virtute ad salutem humani generis esse missum, eamque cum immortalitate consequi posse neminem, nisi in nomine suo baptizatum. Quod doctrinæ portentum TERTVLLIANVS L. de Anima c. 5. hac excipit censura: *Publica totius generis sententia mortem naturæ debitum pronuntiamus. Hoc stipulata est Dei vox, hoc sponondis omnino, quod nascitur, ut iam hinc non Epicuri stupor suffundatur, negantis, debitum illud ad nos pertinere, sed hæretici magi, Menandri Samaritani, furor conspuatur, dicentis, mortem ad suos non modo non pertinere, verum nec peruenire.* In hoc

hoc scilicet se a suprema & arcana potestate legatum, ut immortales & incorruptibiles & statim resurrectionis compotes fiant, qui baptisma eius induerint. De Menandro hoc præter TERTULLIANVM ex veteribus consulantur IVSTINVS Apolog. II. IRENAEVS L. II. c. 21. EVSEBIVS H. E. L. III. c. 26. EPIPHANIVS Pan. Hæres. XXI. THEODORETVS Hæres. fab. LI. c. 2. AVGVSTINVS Hæres. 2.

§. XII.

Restat *epicrisis* de Simone & Menandro, aliisque Simonianis, communi scriptorum, veterum & recentiorum, præiudicio opponenda, & aliquot aphorismis, breuiter illustrandis, proponenda:

I. *Simon magus non fuit hereticus proprie dictus.* Vt enim aliquis sit hæreticus, aliud est, quod supponitur; aliud, quod ad hæreseos constitutionem requiritur. *Supponitur*, ut aliquis Christi ἐνοραγωγώσεως, ad corrupti generis humani restitutionem & salutem directæ, œconomiam, a qua Christiani dicimur, vna cum ordine salutis non negget, sed admittat; atque ita christianus sit nominatenus, & ad ecclesiam Christi visibilem pro confessione sua pertineat; etsi eius potius sit scandalum, immo carcinoma, quam genuinum membrum. *Requiritur* vero, secundum hoc suppositum, ad hæreseos naturam id præcipue, ut admissa ista ἐνοραγωγώσεως œconomia vna cum salutis ordine in primariis suis momentis, ad fidei fundamentum, & salutis ordinem pertinentibus, corrumpat, & hac corruptione accensione fidei & infaurationi imaginis diuinæ obstat, & hac ratione spiritualis & æternæ salutis iacturam inducat. Vide *Dissert.* I. p. 16. seqq. Neutrum vero, siue nec suppositum illud, nec requisitum hæreseos, deprehendimus in Simone & Simonianis. Etenim pro admittenda ἐνοραγωγώσεως Christi œconomia, & pro ordine salutis inde deriuando, Simon, & illam & hunc negans, semet ipsum vendidit pro Mes-

sa,

ſia, ſeu generis humani inſtauratore, & ex hoc deliramentorum ſuorum centro ejuſmodi ordinem ad ſalutem derivauit, quo ipſe orcus nihil foedius potuiſſet exhalare. Atque ita ne nominatenus quidem, ſeu externa confeſſione, ad eccleſiæ Chriſtianæ ſocietatem externam pertinuit Simon cum Menandro aliisque ſuis aſſectis. Quare qui cum his illum hæreticis annumerat, committit iudicium, quod vt ab hiſtoria & ipſius rei veritate alienum eſt, ſic ipſi eccleſiæ Chriſti in ignominiam cedit. Neque ſolus baptiſmus efficere potuit, vt Simon Chriſtianis annumeretur. Quod ſi enim vera ſunt, quæ de ipſo circumferuntur, & geſta, aut continuata fuerunt etiam poſt ſuſceptum baptiſmum, hiſ ipſis vel ipſum nomen Chriſtianum ruriſus eiuſſe dicendus eſt.

2. *Simon magus nec hæreſiarcha. ſeu pater & princeps hæreticorum ſui temporis & ſequentium ætatum fuit.* Cuius axiomatis mei ratio ex axiomatico antecedenti patet. Qui enim ne hæreticus quidem fuit, quomodo eſſe potuit hæreticorum patriarcha? Et hoc eſt, quod comprobatur hæreſiologia biblica, ſupra e monumentis ipſorum Apoſtolorum deducta. Variæ ibi recenſitæ ſunt hæreſes, ſed nulla, quæ in momentis ſuis præcipuis conuenientiam habuerit cum Simonianis deliriis, tantum abeſt, vt hiſ originem ſuam debeant. Nec huic adſerto meo obſtat quædam communio, quæ inter Simonianos & nonnullos pseudodidaſcalos reſpectu errorum ſecundariorum, & imprimis reſpectu propudioſæ vitæ, interceſſit; ſiquidem, ſi hæc ipſa Simonianos hæreticos per ſe conſtitueret, magna ipſius idololatrici paganismi pars fuiſſet & adhuc eſſet Simoniana & hæretica.

3. *Simon magus non fuit Chriſtianus, ſed e Samaritano, ſeu Iudeo, factus manifeſtus religionis Chriſtianæ empecta & flagitioſus impoſtor, ſeu eiuſmodi Satane inſtrumentum, quo in ludibrium religionis Chriſtianæ uſus eſt.* Quem in finem præcipue nonnulla de myſterio Trinitatis, Patris Filii, & Spi-

Spiritus Sancti, e religionis Iudaicae ac Christianae principis mutuata sunt, & ita quidem, ut hac ratione ipsum illud sacrosanctum mysterium Christiani nominis hostium ludibrio exponeretur. Eadem est ratio Simonianorum, Menandri & aliorum. Quis vero flagitiosos Agyrtas & impostores, quando nonnullas locutiones e Christianismo desumptas, aut aliquot eiusdem ritus, sed alienissimum plane in finem, modoque alienissimo, adhibent, ipsum vero Christianorum nomen detrectant, & ab externa quoque Christianismi confessione abhorrent, pro haereticis habeat, & ecclesiae Christianae visibili annumerabit? Et quis unquam haereticos confinxit extra ecclesiam visibilem & externam Christiani nominis confessionem? Vtrum vero omnia ita sese habeant, quae de Simone & Simonianis memoriae prodita sunt, non immerito aliquis dubitare possit. Quaedam enim fides videntur superare v. g. quod Menander non solum sibi ipsi vindicauerit immortalitatem respectu ipsius corporis, sed sectatoribus quoque suis eandem promiserit. Tantum enim delirium ne in Aegyptum quidem perditissimum, cui adhuc sensus communis superstes fuit, cadere potuit. Nam nosse potuit, se eo ipso argumento, quo discipulos allicere voluisset, per subitanam mortis experientiam disiecto, sectatores omnes a se dispulsurum fuisse. Quod si vero tantum rationis non superfuit his impostoribus, oportet ^{per oculum} ipsorum fuisse extremam & omnium oculis expositam. Quis vero hominem maniacum, seu eo usque insanientem, ut sensus quoque communis naufragium omnium oculis ingesserit, fuisset sectaturus? Ut nihil nunc repetam de fabulis iam supra explosis. Haec vero nequaquam eum dicuntur in finem, ac si Simoni eiusque sectatoribus vel leuissimum patrocinium pareretur, (id quod contra nonnullorum inorsus hic noto) quomodo enim is alicui dici potest patrocinari, qui demonstrat, ipsum quousque haereticum fuisse deteriorem? sed historicae veritatis causa dicuntur,

cuntur, ne cœco assensu a scriptorum ecclesiasticorum adfertis dependeamus.

4. *Simoniam a Simone mago sic dicta, seu istud crimen, quo munera ecclesiastica pro venalibus habentur, quemadmodum Simon charismatum dispensationem pro venali habebat & licitabatur, itemque nundinatio quedam factitatur, quovis hæreticorum flagitio est pestilentior, etsi speciosior.* Ea enim ecclesia Christi mercenariis, immo lupis rapacibus, repletur ac vastatur. Et eiusmodi Simonianos luporum patronos, ipsos ἀρχιλόβους, non solum papatum habere, sed passim etiam ecclesiæ euangelicæ præesse, quis prudens sine horrore & gemitu non passim audit & obseruat? Certe hi *Simonis discipuli ac filii* patre suo adhuc sunt deteriores, quia, quæ is emere volebat, hi vendunt, nec pro hæreticis, sed pro hæreticorum malleis, certe genuinis illibatæ orthodoxiæ defensoribus haberi volunt. Sapientibus fat!

MEMBRVM II.

DE

EBIONÆIS.

Σύνοψις.

Indicantur huius disquisitionis fontes. §. I.

Et probatur, Ebionem sectæ autorem existisse nullum. §. II.

Ebionæos vero sic dictos esse ebionianos Hierosolymitanos ob egestatem. §. III.

Id quod pluribus probatur. §. IV.

Et quidem contra Epiphanium ex ipso Epiphanio. §. V. VI. VII. VIII.

Idem confirmatur e testimonio Origenis. §. IX.

§. I.

DE Ebionæis, seu Ebionitis, antiquissimum exhibet testimonium IRENAEVS L. I. c. 26, *Qui dicuntur Ebio-*

Ebionæi, consentiunt quidem, mundum a Deo factum, ea autem, quæ sunt erga Dominum, non similiter, (al. consimiliter) vt Cerinthus & Carpocrates, opinantur. Solo autem eo, quod est secundum Matthæum, euangelio videntur, & Apostolum Paulum recusant, apostatam eum legis dicentes. Quæ autem sunt prophetica, curiosius exponere nituntur, & circumciduntur ac perseverant in his consuetudinibus, quæ sunt secundum legem, & Iudaico charactere vitæ, vti & Hierosolymam adorent, quasi domus sit Dei. Conf. L. III, c. 11. L. IV, c. 59. L. V, c. 1. It. TERTVLLIANVS, de carne Christi c. 14. de Præscript. aduersus Hæret. c. 33. ORIGENES L. V. contra Celsum. EVSEBIVS H. E. L. III, c. 27. EPIPHANIVS Hæres. XXX. AVGVSTINVS Hæres. X. THEODORET. Hæret. fabul. L. II, c. 1. alii.

§. II.

Disquiritur inter eruditos, vtrum Ebionitæ ab auctore aliquo certo, cuius nomen fuerit *Ebion*, an vero a nomine huius vocis עביון Hebræa, quæ pauperem notat, sic appellati sint, aliis hoc, aliis istud affirmantibus. Qui Ebionem aliquem pro sectæ auctore habent, prouocant ad auctoritatem EPIPHANII & HIERONYMI, qui huius fuerunt sententiæ. Qui vero alteram eligunt sententiam, nituntur auctoritate IRENAEI & aliorum, EPIPHANIO antiquiorum scriptorum, qui, Ebionis, tanquam auctoris, nulla plane mentione facta, de solis agunt *Ebionæis*. Et hæc sententia isti mihi quidem omnino præferenda esse videtur. Etenim scriptores isti antiquiores procul dubio certiores huius rei notitiam habuerunt. Nec vlla subesse poterat causâ, cur, cum aliorum hæreticorum, ab auctoribus dictorum, duces nomine suo proprio appellarent, solius Ebionis nomen non exprimerent. Quid? quod EVSEBIVS H. E. L. III, c. 27. ad antiquiores prouocans, appellatiuam huius nominis rationem a *paupertate*, seu *tenuitate*, defunctam tradit: *Alios*, inquit, quos ab amore

Cori-

Christi malignus demon dimouere non poterat, alia ex parte infirmos esse deprehendens, in ditionem suam redegit. Hi ab antiquis cognominati sunt Ebionæi, πτωχὸς καὶ ἁπείρωτος ἢ πτωχὸς καὶ ἁπείρωτος δοξαζόμενοι, quippe qui humiliter admodum & abiecte de Christo sentirent. Eam enim simplicem ac vulgarem, nec aliud, quam hominem esse censebant. u. r. λ. Cel. quidem ITTIGIVS Dissert. de Hæresiarchis Sect. I. cap. VI. §. 1. aduersus RICHARDVM SIMONIVM & alios contendit, extitisse reuera Ebionem aliquem hæresiarcham, quando inter alia de altera sententia ait: Cui sententiæ repugnant, quotquot e scriptoribus ecclesiasticis Ebionem, cum aliis hæresiarcharum indiuiduis coniungunt, aut eius patriam, discipulos, aliaque huiusmodi ad vitæ curriculum spectantia enarrant, quos inter EPIPHANIVS hoc mali ominis nomen Ebioni a parentibus inditum commemorat. Ego tamen in Epiphania hæc deprehendo parcius, partim etiam plane non, tangi. Et hic ipse est, qui pro sua credulitate & inconsulta coniectura primus aliis hunc errorem præiuit. Video vero doctissimum ITTIGIVM in Dissert. appendice p. 17. 18. sententiæ suæ nequaquam inhærere, sed hoc epiphonemate mentem suam declarare: *Qua de re cum nemine magnopere contendam, cum Epiphaniau auctoritatem minime irrefragibilem agnoscam.*

§. III.

Iam si Ebionæi ita dicti sunt non ab auctore aliquo, sed a re ipsa, quaritur, *quænam illa res sit?* Paupertatem esse, & quidem talem, qua de Christo nimis humiliter & abiecte senserint, eum pro nudo tantum homine habendo, tradit EVSEBIVS l. c. Sed hæc nominis istius ratio, ne quid dissimilem, mihi non placet. Alia enim est notio *paupertatis*, seu *indigentis* & *mendicitatis*; alia notio *sententiæ de Christi natura tenuis & abiecte.*

§. IV.

Dicam itaque, quod mihi videtur res esse, certis rem omnem aphorismis comprehensurus:

1. Ecclesia Hierosolymitana post bonorum communionem, optimo scopo introductam, in rebus œconomicis ad magnam redacta erat *paupertatem*, adeo, vt Paulus ipsorum inopiam ecclesiarum per Asiam & Græciam subsidiis operose sublevatum iret, vt ex eius epistolis notissimum est.

2. Quis vero dubitaret, Iudæos, acerrimos Christiani nominis ofores, hanc ipsam occasionem captasse, & *paupertatem* christianis contemptus ergo in opprobrium vertisse?

3. Quod si supponas, (non poteris vero non supponere) nullam exprobrationi nomen fuisse aptius, quam si christianos contemptim vocarent אביונים *Abionæos*, *pauperes*, *indigentes*, & quasi *mendicos*, die Armen, die Bettler, das Bettel-Volk.

4. Et hæc ipsa christianorum ex Iudæis neophytorum indigentia per excidium Hierosolymitanum procul dubio aucta fuit, cum, diuino oraculo moniti, Hierosolyma & Iudæa relicta, in Peræam, speciatim Pellam, & in eius viciniam commigrarent. Siquidem emigratio ista fieri haud potuit sine magna bonorum residuorum iactura.

5. Atque ita Iudæis maleuolis noua data fuit occasio christianis fortem suam in externis abiectissimam exprobrandi, seu eos appellandi אביונים *Abionæos*, seu *Ebionæos*.

6. Hinc liquet, nomine hoc primitus non appellatos esse hæreticos a genuinis christianis, sed genuinos christianos a Iudæis empæctis.

7. Quia vero inter ipsos christianos istos exorti sunt nonnulli, immo haud pauci, qui, præpostero Iudaismi amore capti, hunc ipsum Iudaismum christianismo ita admiscebant, vt huius diuitias omnes, seu dotes ac virtutes præcipuas, ipsamque Christi diuinitatem abnegarent, nomen *Ab-*

ionæo-

ionæorum, quod a Iudæis, tanquam scomma, in christianos iaciebatur, videtur a christianis vsurpari cœpisse de fratribus eiusmodi *ψευδάνομοις*, notione paupertatis corporalis ad paupertatem spiritualem translata.

8. Et isti fratres *ψευδάνομοι* fuerunt illi ipsi *Cerinthi* sectatores, de quibus Dissertatione III. actum est.

9. Quæ cum ita sint, ex una parte concidit commentum non solum de *Ebione*, tanquam hæresiarcha aliquo, sed etiam de peculiari *Ebionæorum* secta, & manifestum fit, hæreticorum primi seculi catalogum hisce nominibus sine fundamento fuisse auctum; ex altera tamen simul adparet ratio, cur IRENAEVS & alii priorum seculorum scriptores Ebionæos hæreticorum loco habuerint; vtpote quorum nomine revera Cerinthianos intellexerunt; minus tamen caute & prudenter; cum ea, quæ maiores de Cerinthianis & Ebionæis *συνονύμασις* tradiderant, aucto hæreticorum indice de diversis sectis acceperint.

§. V.

Hæc nouem rei historicæ momenta, ita, quod spero, comparata sunt, vt non dubitem, eorum serie recte considerata assensum me apud prudentem lectorem esse obtenturum. Qui vt reddatur eo firmior, ex ipsis antiquitatis ecclesiasticæ monumentis manifesta huius sententiæ meæ argumenta, certe vestigia, in medium proferam. Et primo quidem obseruari velim hæc ipsius EPIPHANII Hæres. XXX. n. 17. verba de Ebionæis: *Isti de eare gloriantur, seque mendicos prædicant, quod Apostolorum, inquit, tempore mos esset bona sua distrabere, & ab illorum pedes abiicere. Itaque se illorum exemplo ad mendicitatem redigi, ac bonis omnibus abdicare, proindeque passim mendicos appellari. Sed hoc ab illis ex ingenio confictum est. Nam Ebioni proprium hoc erat nomen &c.*

§. VI.

Hunc locum, vt aliquot illustrem, aut emendem, ob-
seruationibus, res ipsa exigit.

1. Non dissimulat Epiphanius, rationem nominis *E-*
bionæi appellatiuam, ab *indigentia* desumptam, antiquiorum
traditione ad se esse perlatam.

2. Nec dissimulat, denominationem hanc appellati-
uam factam esse per contentum, eamque desumptam esse
ab indigentia illa ecclesiæ Hierosolymitanæ iam aliquoties
commemorata.

3. Quod vero Ebionæi ad exemplum christianorum
Hierosolymitanorum, tanquam ab his diuersi, bonis suis
se abdicauerint, & ad voluntariam mendicitatem redacti,
& de ea gloriati, & mendicos se prædicauerint, nullum pla-
ne habet fundamentum in re ipsa & antiquiorum hæresio-
logia. Vti enim in hac altum de eo est silentium; sic ab
hæreticorum Cerinthiani generis, ad quod Ebionæi qui-
dam merito referuntur, indole aliena fuit voluntaria ista
rerum externarum abnegatio, quæ, exempli Hierosolymi-
tani imitationem præ se ferens, ad ipsam mendicitatem vs-
que progressa sit.

4. Quando Epiphanius assertis suis hoc subiungit e-
piphonema: *Sed hoc ab illis ex ingenio confictum est*, ipse
suam fictionem prodit. Quomodo enim Ebionæi in re-
rum omnium possessione & affluentia voluntariam mendi-
citatem ita omnium oculis potuissent ingerere, vt inde
mendici appellarentur? Et qua quæso veri specie illis, qui
nouerant, se a nomine ducis & magistri sui, Ebionis, Ebi-
onæos dici, tribui potest, quod, dissimulata illa denomi-
natione, a falso iactata voluntaria mendicitate appellari ma-
luerint? inprimis si consideremus, hanc appellationem
minus fuisse honorificam, & studium eam ab aliis obtinen-
di futurum fuisse frustraneum, cum defuerit eius funda-
mentum, mendicitas.

§. Quæ

§. Quæ cum ita sint, verba ista Epiphaniï posteriora, saluis quibusdam huius viri meritis, omni iure ita inuerto: *Sed hoc ab Epiphaniï ex ingenio confictum est.* Nam quia is nomen appellatiuum Ebioni alicui vindicare voluit, inconsultæ coniecturæ imprudenter indulgens, tanquam proprium suum, hanc sibi fingendi licentiam sumpsit, vera nominis denominatione obscurata, & notione illa, quam de illa ex antiquitate adfert, in alienum plane sensum, qui *νοθεϊαν* suam etiam iustæ *συναφείας* defectu prodit, translata.

§. VII.

Hæc de loco Epiphaniï vno. Nec prætereundus hic est alter ille, qui in eadem Ebionæorum descriptione n. r. ita se habet: *Sed huius factionis exordium post Hierosolymitanæ urbis excidium, capit. Quo tempore christiani omnes, cum in Peræa degerent, ac in vrbe Pella potissimum, quæ in Decapolitana prouincia est, cuius extat in Evangelio mentio, prope Bataneam ac Basanitidem: cum illic, inquam, domicilium collocassent, hinc Ebioni data est propagandi erroris occasio. Qui in pago quodam Cocabe in regione Carnainorum, Arnesi & Asarotharum & Basanitidis tractu habitare cepit, ως ἡ ἐλθὼσα εἰς ἡμᾶς γυνώσκεις περὶ ἑξῆς quemadmodum verus ad nos vsque fama pertulit. Inde igitur pessimi prædicandi dogmatis initium sumpsit, vnde & impios Nazarenos cepisse docuimus. Hi enim inter se coniuncti improbitatem ac nequitiam communi-carunt &c.*

§. VIII.

Ad quem locum sequentia velim obseruari:

1. Quandoquidem Ebion aliquis hæresiarcha nunquam fuit in rerum natura; vti paulo ante demonstratum est; sic etiam per se concidit commentum illud de habitationis & disseminati erroris loco, quod Epiphanius, pro suo credulitatis vitio, & pro sua ad coniecturas, pro ipsis thesibus venditandas, procliuitate, e nescio quo incerto rumufculo ad se dela-

delatum arripuit, & quidem, ut probabile est, ne ipsius quidem traditionis istius sensu recte percepto.

2. E contrario autem hic ipse locus, quo Epiphanius Ebionem suum ad christianos Pellenses refert, confirmat sententiam meam de scommate mendicitatis, ab ipsis Iudæis in veri nominis christianos, qui non sine magno bonorum suorum naufragio Hierosolymis & ex Iudæa in Peræam, præcipue Pellam, diuinitus moniti, commigrauerant, acerbè coniecto.

3. Nec video nexum logicum inter hoc antecedens: *Christiani Hierosolyma profugi domicilium suum in urbe Pel-la collocarunt: & istud consequens: Ergo inde Ebioni propagandi erroris occasio data est.* Nec enim auctor propagationis huius tempus, sed occasionem & prætextum, voluit notare. Dicit enim *γέγονεν ἐν τῆσάν τεύχος τῶν ἐβίων.*

4. Quæ episcopus noster Cyprius de Nazarenis addit, eiusdem sunt commatis, seu plane commentitia, ut mox videbimus.

§. IX.

Quæ de vero Ebionæorum statu supra proposui, & hæctenus ex ipso Epiphanio contra eundem illustraui, egregie confirmat ORIGENES, isto multo antiquior L. II. aduersus Celsum, quando: *Considerandum igitur, inquit, quid dicat ad fideles conuersos ex Iudaismo - ne hoc quidem intellecto, quod Iudæi, qui in Iesum crediderunt, non desciuerunt a patriis legibus: viuunt enim iuxta eas, cognomines juxta expectationem paupertatis legum facti* (ἐπὶ νόμοις τῆς κατὰ τὴν ἐνδοξὴν πίστεως τὰ νόμῳ γεγεννημένοι.) *Nam Ebion pauper lingua Iudaica vocatur, & Ebionæi dicuntur a ceteris Iudæis, qui Iesum pro Christo receperunt. Quin & Petrus videtur longo tempore iuxta Moysis legem obseruasse ritus Iudaicos.* κ. τ. λ. Ex hoc loco hæc resultant consecutaria:

1. Ebionæos non fuisse hæreticos, sed christianos.
2. Christianos sic contemptim, vocatos esse a Iudæis:

3. Chri-

3. Christianos istos e Iudæis ob confessionem Christi fuisse egressos, & hinc ortam esse paupertatis exprobrationem.

4. Eosdem christianos e Iudæis neophytos legum Iudæicarum fuisse seruantiores. Vnde per se pronum est, inter ipsos facile exortos esse pseudodidascalos Cerinthianos, qui in obseruatione cultus Mosaici ad primariorum christianismi dogmatum deprauationem sint prolapsi. Atque ita ex hoc loco denuo confirmantur & illustrantur ea, quæ supra de Ebionæis partim vt genuinis christianis, partim vero vt intermixtis Cerinthianorum dogmatum sectatoribus, in medium protuli; hæresin vero Ebionæorum, in quantum a Cerinthiana distinguitur, esse fabulam, cui fingendæ veterum nonnullorum imprudentia hæresiologica occasionem dederit, inde simul constat. Conf. HARTMANNVS in *Commentario de rebus gestis Christianorum sub Apostolis* c. XXII §. XIII. seqq.

MEMBRVM III.

DE

N A Z A R A E I S.

Σύνοψις.

Epiphanius sine vilo fundamento e Nazaræis nouam sectam constat nio. §. IV. Et id confirmatur ex ipso Epiph.

§. I.

Id quod pluribus ex eodem contra ipsum probatur. §. II.

Et ostenditur, Nazaræorum nomine ipsos christianos contemptim fuisse insignitos. §. III.

Eiusque plures fisiones & aberrationes in hæresiologia seculi primi indicantur. §. V.

Data aliqua isagoge in diiudicationem istius hæresiologia. §. VI.

Et subiuncta mentione generaliore aliorum nominum sectariorum. §. VII.

§. I.

ENazaræis itidem peculiarem hæresin & sectam constat EPIPHANIVS *Panar. Hæres. XXIX*, sed sine vilo fundamento. Id quod adstruo r. e *silentio scriptorum antiquiorum*, præcipue IRENAEI, qui, in recensione hæresium seculi primi & secundi ex instituto occupatus, ne

D

nomen

nomen quidem Nazaræorum exprimit. Et cum de iisdem cum aliis sileat EVSEBIUS, videmus, rem omnem resolui in auctoritatem Epiphani admodum laborantem. Quam quod AVGVSTINVS Hæref. c. X. cum aliis nonnullis secutus sit, miror. 2. Ex ipsius Epiphani narratione de Nazaræis: Hæc enim sane scopas habet dissolutas, & boni viri *ἀειστοί*, etiam aliis iamdudum alias obseruatas, prodit.

§. II.

Et hoc ipsum vt lectorum oculis exponam, sequentia noto: 1. Epiphanius totus est incertus, in recensione sua fluctuans. Nam num. I. faterur, se ignorare, quorsum Nazaræos suos referre debeat, *virum Ebianæis priores fuerint, an vero posteriores, & utri viris successerint.* Cum tamen de nominibus seu personis iisdem, non re, sed tantum denominatione, diuersis neutrum dici queat. Num. VI. scribit: *Nazaræorum sectam Christum antecessisse, nec eum cognouisse.* Qua ratione Iudæos cum christianis confundit. Num. VII. non diffitetur, se certo affirmare haud posse, quid de nativitate & persona Christi statuerint Ebionæi, ibidem Cerinthum perperam a Merintho distinguens,

2. Sibi met ipsi contradicit. Nam n. VII. Nazaræos pro meris habet Iudæis (quemadmodum eosdem n. VI. temporibus Christi fecerat antiquiores, *τὰ πάντα δὲ*, inquit, *ἔσιν Ἰουδαῖοι, καὶ ἕδὲν ἕτερον.* Per omnia vero sunt Iudæi, nec aliud quidquam: & nihilo tamen minus ex iisdem sectam facit Christianorum: immo ibidem sui plane immemor *ἀμείσως* hæc subiungit: Porro non solum nouo, sed & veteri testamento Iudæorum instar vtuntur. Quasi vero Iudæorum mere talium esset, nouo testamento uti. Et in eodem tractationis articulo pergit: *A Iudæis Nazaræi nulla in re dissentiant: qui ad legis præscriptum ac Iudæorum more omnia sua dogmata profitentur, nisi quod in Christum credunt. Nam & mortuos excitari putant & a Deo vniuersa producta: Vnum esse Deum eius que filiam Iesum Christum, prædicant. - Hoc vno tam a Iudæis, quam a Christianis differunt: ab illis quidem, quod in Christum credant, a Chri-*

Christianis vero, quod Iudaicis adhuc ritibus implicentur, velut circumcissione, sabbato aliisque ceremoniis. Et quam parum sibi in aliis constet, mox videbimus. Iam illud adhuc notari velim, quam ineptus sit hic Auctor n. I. & IV. vbi existimat, christianos, antequam hoc nomine Antiochiæ insignirentur, dictos fuisse *Iesseos*, a *Iesse*, Davidis patre, immo ab ipso *Iesu* & post intemptium, nec nãvis diuersis carentem n. III. & IV. sermonem de rebus Iudaicis, occasione vocis *Iesse* infartum, Iesseos suos christianos a *Iesse*, immo ipso *Iesu*, vt existimat, sic dictos, cum *Esseis* Philonis confundit, hos ipsos perperam habens pro christianis, Marci Euangelistæ ministerio ad Christum conuersis, quos itidem etiam Nazaræos appellat. Isti vero errori de *Esseis* christianis ipse EVSEBIUS in H. E. L. II. c. 16. 17. præiuerat,

§. III.

Quæ cum ita sese habeant in narratione Epiphaniï de *Nazaræis*; manifestum est, illam sibi nequaquam constare, nec vllam mereri fidem, quæ de peculiari Nazaræorum hæresi & secta tradit. Iam vero quid res sit, paucis edisseram:

1. Notum est ex historia euangelica, Christum habitasse multumque versatum esse in Galilæa, speciatim in vrbe *Nazareth*, patria Iosephi & Mariæ, & inde vocatum esse Iesum *Nazarenum*, seu *Nazaræum*: vid. Matth. II, 23. IV. 13. XXI, 11. XXVI, 71. Marc. I, 9. X. 47. Luc. I, 26. II, 4. 39. IV, 15. 34. XII, 37. XXIV, 19. Io. I, 45. 46. XVIII, 5. 7. XIX, 19. Act. II. 22. III, 6. IV, 10. VI, 14. X. 38. XXII, 8. XXVI, 9.

2. Cum, vt ex his locis adparet, appellatio Iesu Christi ab vrbe *Nazareth* esset communissima, & in omnium ore ac auribus hæreret, non poterant non christiani eadem *διὰ τὸν ὄνομα* & simul contemtim a Iudæis alioque insigniri, cum Galilææ & in ea Nazarethi notio vilior esset.

3. Et cum Christiani non solum ex Iudæis ortum suum ducerent, sed diutius etiam inter Iudæos ita versarentur, vt adhuc sacris illorum interessent, & tamen ab his ratione christianismi dissentirent; pronissimum erat, vt christianismus cum

christianis suis pro noua & copiofiore Iudæorum ſecta haberetur.

4. Et hoc eſt, quod expreſſa hiftoriæ ſacræ littera habet Act. XXIV, 5. vbi Tertullus, Iudæorum nomine Paulum Cæſaræ accuſans, dicit, ipſum eſſe *πρωτοσάκην τῆς Ναζωραίων αἰρέσεως*, præſidem, ſeu Patronum præcipuum, hæreſeos, ſeu ſectæ *Nazaræorum*. Eodem ſenſu Iudæi Romæ degentes a Paulo compellati reſpondent: *De hac ſecta notum eſt nobis, quod ubique habet contradictionem* Act. XXVIII, 22.

5. Ex his euidentiffimum eſt, Nazaræos non fuiſſe hæreticos, ita dictos a chriſtianiſ, ſed genuini nominis chriſtianos, a Iudæis præcipue *διακεκριτῶς* & ſimul contentim ita appellatos, atque ita *Nazaræorum* nomen hoc ipſo ſenſu eſſe ſynonymum nominis *Ebionæorum*.

6. Cum vero inter chriſtianos iſtos e Iudæis neophytos, qui primum ad vnum omnes erant *Ἰσραηλιτῆς*, multi eſſent, qui Iudaïſmo in magnum ipſius chriſtianiſmi, tam dogmatici in doctrina de perſona & officio Chriſti, quam præctici, in cultu Dei ſpirituale poſiti, præiudicium manerent addiſti, aut, a pseudo didaſcalis iudaizantibus circumacti, eidem fierent addiſtiores, & tamen eodem Nazaræorum nomine cum reliquis chriſtianiſ vocarentur; hinc factum eſt, vt nomen hoc etiam peioris notæ notionem contraheret, & de *Cerinthianis* hæreticis vlurparetur.

7. Atque ita in nihilum recidit *ſecta Nazaræorum*, in quantum a chriſtianiſ, & inter hos ab ipſis etiam Cerinthianis hæreticis, diſtincta fuiſſe fingitur.

§. IV.

Huius fictionis auctor, vti iam antea oſtenſum eſt, exiſtit EPIPHANIVS; & hic tamen ipſe, ſui immemor ſibi que non parum contrarius, ſententiam meam ſeptem aphoriſmiſ hætenus propoſitam, quam luculentiffime confirmat; & in ea quidem ipſa tractatione, qua Nazaræorum ſectam, tanquam peculiarem, & a reliquis diſtinctam, deſcribit, ſua met ipſe vineta inſcius cædens. Id quod nunc ordine oſtendendum eſt

i. Num.

1. Num. I. fatetur, *christianos omnes Nazaræos fuisse vocatos: & hoc repetit n. VI. christiani*, inquit, *ab omnibus Nazaræi appellati sunt*; quemadmodum illi dixerunt, qui Paulum Apostolum accufarunt. Act. XXIV, 5. *Hunc hominem inuenimus patronum sectæ Nazaræorum*. Quando vero ibidem addit EPIPHANIUS: *At sanctus Paulus nomen istud non eiurat, etsi ab illorum heresi abhorreret*, verbis posterioribus repetit commentum suum, non obseruans, huic hypothefi suæ opposita esse ipsa Pauli verba v. 14, in *ἐπίσως* sequentibus adducta, nimirum hæc: *Confiteor, quod secundum viam, quam vocant heresim, sic seruiuo patri Deo &c.* quippe quibus Paulus negat, se alienum esse, aut abhorre, ab hac sic dicta secta, declarans, quid secundum eam sentiat; etsi ipsam sectæ appellationem non probet. Ibidem EPIPHANIUS ita pergit: *Neque vero mirum est, Apostolum semet ipsum Nazarænum confiteri, cum vniuersè tunc eo nomine christianos vocarent, ab oppido Nazaret, nec ullus alterius esset vocis usus illis temporibus, quæ eos, qui Christi nomen dederant, possent exprimere*. Quæ posteriora quam falsa sint, quis non videt? Nam cum hæc in Actis memorata agerentur, nimirum anno Neronis sexto, Christi sexagesimo, iam ante annos octodecim, scilicet anno Claudii tertio & Christi quadregesimo tertio ineunte, *christianorum* nomen Antiochiæ ortum, vbi que locorum receptum fuerat; quemadmodum etiam ex epistola Petri priore c. IV. 16. liquet: *Si quis paritur, ut christianus*. Quid? quod eodem loco, nempe Cæsareæ, & eodem fere tempore, quo Epiphanius negat, aliud nomen Christum profitentium notum fuisse, præter illud Nazaræorum, Agrippas ad Paulum ait: *Parum abest, quin mihi persuadeas, ut christianus fiam*. Act. XXVI. 28.

2. Num. VI. scribit: *Sancti Christi discipuli, cum ab aliis Nazaræni dicerentur, nomen illud non recusabant, cum ad eorum, a quibus sic appellabantur, scopum respicerent, qui hoc se nomine Christi causa donabant; quando quidem & Iesus ipse Nazarænus appellatus est. n. 7. 8.* Atque ita Nazaræni non fuerunt hæretici.

3. Num. VII. inter alia eadem tradit, quæ supra de christianis

rianis Pellenſibus, qui per ſomma Ebionæi dicebantur, expoſita ſunt: Ceterum, inquiens, hæc Nazaræorum ſecta in Beroenſi ciuitate iuxta Cæle Syriam poſiſſimum viget; atque etiam Decapoli iuxta Pellam, & in Baſanide, in ea, que vulgo Cocabe Hebraice Chochabe dicitur. Hinc enim poſt illam ab Hieroſolymis ſeſſionem illorum initia profecta ſunt, cum Pelle diſcipuli omnes habitarent, a Chriſto de relinquenda Hieroſolymorum vrbe migrandoque præmoniti, quod eius immineret obſidio &c.

4. Num. IX. ſcribit, ludæos Nazaræorum, h. e. chriſtianoꝝ, hoſtes fuiſſe: Neque enim, inquiens, ſolum ludæorum poſteri eos capitali odio proſequuntur; ſed & mane ac meridie & ad veſperam ter de die, cum in ſynagogis ſuis ad orandam conueniunt, diris illos deuouent ac ſolemi imprecatione proſcribunt. Ac Nazaræos, inquiunt, Deus excretur.

Ex his manifeſtum eſt, Epiphanium ipſum ſingulas iſtas poſitiones, quas ſupra de Nazaræis, tanquam genuinis chriſtianiſ, at falſo creditis hæreticis, exhibui, confirmare; non autem conſtare ſibi ipſi, quando Nazaræos in peculiarem aliquam ſectam compingit, *anquet* *historica* ad prudentis lectoris nauſeam vbique prodita. Ceterum quæ de *Matthæi Euan-gelio Hebraico*, tanquam Nazaræis præcipue uſurpato, tradidit antiquitas, ex inſtituto bene excuſſa videas a Cl. THOMA ITTIGIO in Diſſert. de *Hærefarchis* ſec. I. ſect. I. Cap. VII. Conf. Appendix ad hoc caput p. 19. ſeqq.

§. V.

Reſtat in hac tractatione de hæreſiologia ſeculi I., vt, quid præterea apud EPIPHANIVM alioſque de hæreticis legatur, hic autem in cenſum haud veniat, ſeu memoratu dignum ſit neutiquam, breuiſſime recenſeam. Et ad ipſum EPIPHANIVM quidem quod attinet, iſ tractatione de ſectis, inde a primis rerum originibus repetita, in Panarii ſui libro I. ſectione ſeu tomo eius priore viginti habet hæreſes, quæ Chriſti natiuitatem antecceſſerint. Et harum quatuor priores, tanquam reliquarum fontes, ſecundum male intellectum locum Pauli Col. III, II. *In Chriſto Ieſu non eſt barbarus, non Scythæ,*

non Græcus, non Iudeus, ponit in *barbarismo* feræ & agrestis vitæ, sub anarchia, qui ipsi ab orbe condito vsque ad Noachum per decem generationes durasse dicitur; in *Scythicismo* vitæ, sub magistratu crudeli inquietæ, a diluuiio vsque ad Tharam, patrem Abrahami, ductæ: In *Hellenismo* labefactatæ veræ doctrinæ, per patriarchas traditæ: quæ corruptio, per idolorum cultum & superstitionem introducta, vsque ad œconomiam euangelicam durauerit, in quatuor præcipuas sectas, *Stoicam*, *Platonicam*, *Pythagoricam*, siue *Peripateticam* & *Epicuream* diuisa: & tandem in *Iudaismo*, a quo auctor *Samaritanismum* distinctum rursus in quatuor partitur sectas, nimirum *Essenorum*, *Seueorum*, seu *Sebueorum*, *Gortheorum* & *Dosytheorum*. Inde vero ad *Iudeos* ipsos progressus *septem* inter eos sectas ante Christum natum numerat, eam *Sadduceeorum*, *Scribarum*, *Phariseorum*, *Hemerobaptistarum*, *Nazaræorum*, *Ossenorum*, *Herodianorum*. Atque ita ipsi emergit numerus sectarum viginti ante Christum natum.

§. VI.

In hac sectarum recensione quid desit, vt pluribus edisseram, præsentis instituti ratio non permittit. Nec, vt verum fatear, opus est operosa disquisitione. Tantus enim *angustias* defectus se hic prodit, quem quilibet, historię philosophicæ & christianæ non plane ignarus, statim deprehendit. Imperitis ad istorum diiudicationem sequentes sufficient obseruationes:

1. Auctor, hæreses ecclesiæ christianæ enarraturus, perperam retrogreditur ad tempora re christiana longe antiquiora, hæreticorum catalogo sic sine causa aucto,

2. Et in hoc ipso regressu longissimo ne subsistit quidem in gente Iudæa, ita vt huius tantummodo sectas recenset, sed facta ad reliquas, præcipue Græcicas, gentes digressione, etiam circa recensionem sectarum philosophicarum occupatus est: immo ad ipsa antediluuiana tempora retrogreditur,

3. Quem-

3. Quemadmodum occasio de sectarum antiquissimarum distinctione in *Barbarismum, Scythicismum & Hellenismum* captata potius, quam subministrata est e loco Col. III, II. sic distinctio ista sola auctoris fictione nititur.

4. Et cum alias sectas multiplicare soleat, in Hellenismo tantum substitit circa extantiores, multis aliis haud obscuris plane omisissis. Nec præcipuarum, quas commemorat, sectarum cognitionem accuratiorem ipsum habuisse, manifestum est.

5. In sectarum Samaritanismi enumeratione etiam nullaprehenditur *ang. Desca.*

6. Septem vero Iudæorum sectas fictitias esse, ita ut numerus septenarius ad binarium recidat, res ipsa ostendit. Atque ita auctor statim in ipso tractationis suæ exordio, seu prima eius parte abunde prodidit, quam parum solidi in vniuerso opere expectandum esset. Tomo seu sectione libri primi posteriore *tredecim* exhibet *hæreses*, quæ partim supra disquisitæ sunt, partim vero ad seculum secundum pertinent, aut ad fabulas recidunt.

§. VII.

Quæ alias apud alios auctores de hæreticis æui apostolici memorantur, obscura, dubia, immo falsa sunt, ideoque ab aliis scriptoribus, qui de hæresiologia ex instituto egerunt, fere neglecta, & propemodum non nisi solo nomine nota, & si extiterunt vnquam, ad ea, quæ supra recensuimus, sunt referenda. Talia sunt ea de *Dositheo, Varisuo, Cleobio* seu *Cleobulo, Theodade, Theobute* seu *Theobuto, Gorthæo, Masothæo, Eurychitis*, seu *Entychitis, Canistis, Adrianistis*, &c. de quorum nominum farragine superuacua videatur THOMAS

IT FIGIVS in *Dissert.* de Hæresiarchis seculi primi.

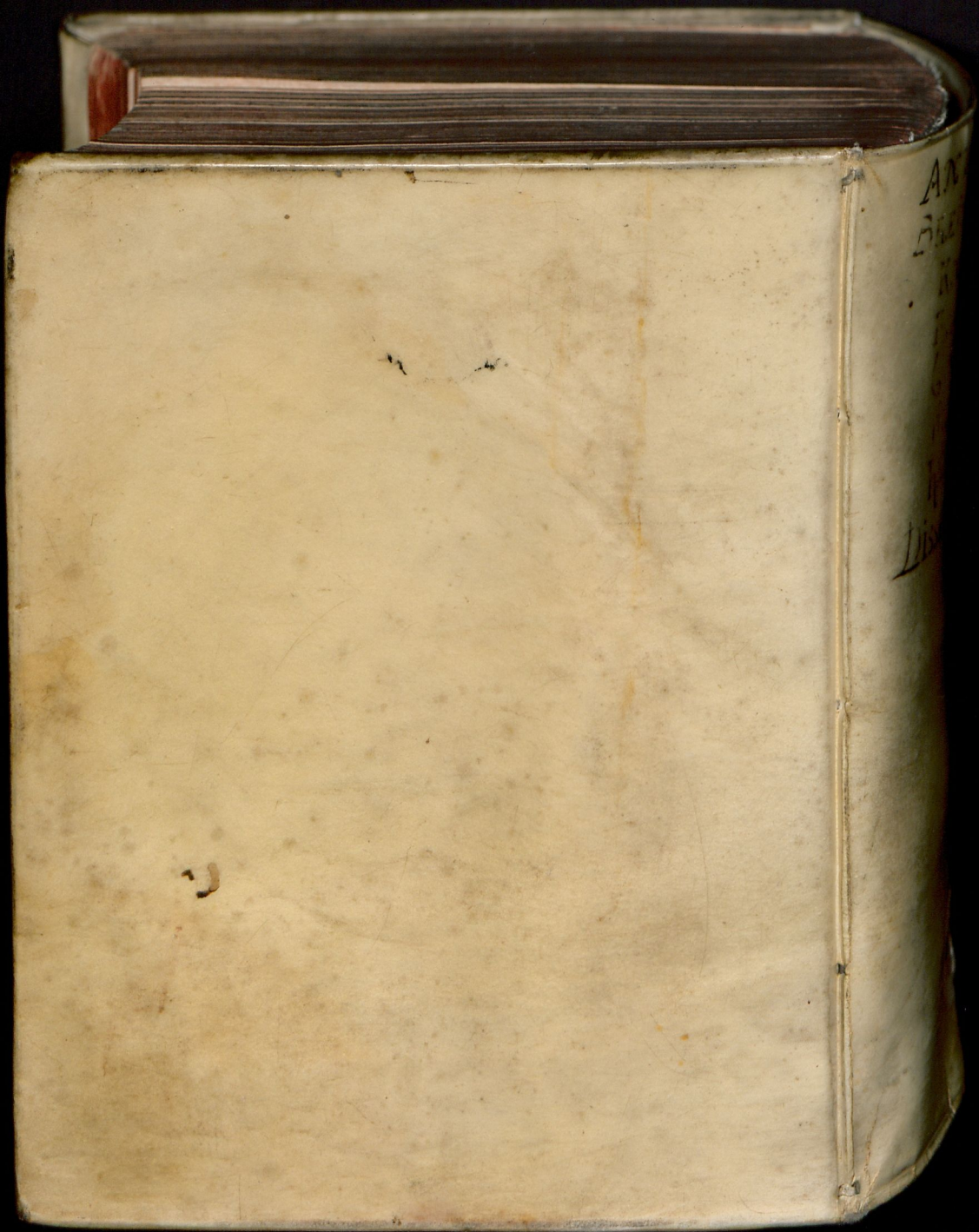
Fg 6179

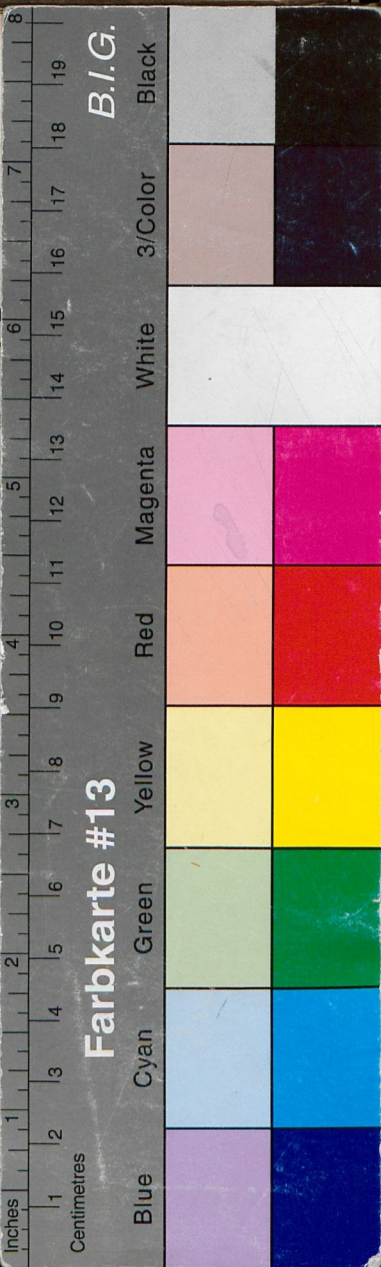
ULB Halle 3
002 675 65X

105

OGDOADIS DISSERTATIONVM
DE
HAERESIOLOGIA
SECVLI POST CHRISTVM NATVM PRIMI
ET SECVNDI,
Q V A R T A
DE
SIMONE MAGO

ET EIVS SECTATORIBVS;

NEC NON

DE
EBIONAEIS ET NAZARAEIS;

TANQVAM

HAERETICIS FALSO CREDITIS:

QVAM

IN REGIA FRIDERICIANA

DIE MARTII HVIVS ANNI MDCCXXV.

IN ACTV DISPVATIONIS PVBLICO,

PRAESIDE

D. IOACHIMO LANGIO,
S. THEOL. PROF. ORDIN. ET ORDINIS SVI h. t. DEGANO,

DEFENDIT

RESPONDENS

IOACHIMVS SCHVLZE,

LENZA - PRIGNIC.

S. THEOL. CVLTOR.

HALAE MAGDEB. TYPIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYP.